

XODIMLAR BO‘LIMI FAOLIYATI UCHUN DASTURIY TA’MINOT ISHLAB CHIQISH (O‘TY AJ “QUYUV-MEXANIKA ZAVODI” MISOLIDA)

Farangiz JULIBEKOVA,

*MAT-1 guruh magistranti, Toshkent davlat transport universiteti,
Toshkent, O‘zbekiston*

Marat ALIYEV,

*texnika fanlari nomzodi, professor, Toshkent davlat transport universiteti,
Toshkent, O‘zbekiston*

DOI: <https://doi.org/10.47689/978-9943-7818-0-1-pp89-92>

Annotatsiya: *Xodimlar bo‘limi faoliyatini avtomatlashtirish, xodimlarning ma‘lumotlar omborini yaratish va boshqarish, xodimlar haqida mos hisobotlarni yaratish.*

Kalit so‘zlar: *avtomatlashtirilgan ish o‘rni, xodimlar, lavozim, bo‘lim, tashkilot, daraja, dasturiy ta‘minot.*

Hozirgi murakkab va tez o‘zgaruvchan sharoitda har qanday boshqaruv faoliyatida samarali axborot tizimlari hamda texnologiyalaridan foydalanish ushbu soha rivoji uchun sezilarli darajada ta’sir ko‘rsatadi [1]. Vaholanki, xuddi shu axborot texnologiyalari ishni osonlashtiradi va vaqtdan unumli foydalanish imkonini beradi [2].

Shuni qayd etish lozimki, boshqaruv faoliyatida axborot texnologiyalaridan foydalanish uzoq yillar avval boshlandi va ishlab chiqarish yoki boshqa yo‘nalishlarning ajratib bo‘lmas qismiga aylanib ulgurdi [3, 4]. Hozirgi kunga kelib esa hayotimizni axborot texnologiyalarisiz tasavvur eta olmaymiz. Bu esa, albatta, insonni yangi avtomatlashtiriladigan vazifa va jarayonlarni izlab topib ushbu sohani yanada kengaytirishga undaydi.

Xodimlar bilan ishlash xizmati boshqaruvning eng muhim tuzilmalaridan biri bo‘lib, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, firmalar va boshqalarni xodimlar bilan ta‘minlaydi. Ishchilarni, mutaxassislarni, davlat xizmatchilarini tayyorlash, qayta tayyorlash, malakasini oshirishni tashkil etish, ishchilar va rahbarlarni attestatsiyadan o‘tkazish, mehnat intizomini mustahkamlash, xodimlar almashinuvini kamaytirishga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshiradi, xodimlar bo‘yicha ma‘muriy hujjatlarni, zarur statistik hisobotlarni tayyorlaydi [3]. Xodimlarni, shu jumladan, harbiy xizmatni o‘tashga majbur bo‘lganlarni, kadrlar bo‘yicha ish yuritishni belgilangan tartibda hisobga oladi, xodimlarga pensiya tayinlash uchun hujjatlarni rasmiylashtiradi, o‘z vakolatlari doirasidagi boshqa masalalarni hal qiladi [1].

Relyatsion ma‘lumotlar bazasi strukturasi sxemasini loyihalash.

Ushbu maqolada to‘plangan ma‘lumotlarga muvofiq ma‘lumotlar bazasi jadvallarining tuzilish loyihasini keltirib o‘taman. Maydonlarning nomlari, turlari, o‘lchamlari va kalitlarni ko‘rsatadigan jadvallarning tuzilmalari 1-11-jadvallarda keltirilgan.

Shaxsiy_kartochka_db jadval tuzilishi 1-jadvalda keltirilgan.

1-jadval shaxsiy_kartochka_db.

Katak tipi	Nomi	O'Ichami
Number	Tab_no	10
Number	Dep_id	10
Number	Position_id	10
Number	Town_id	10
Number	Nation_id	10
Number	Obr_Place_id	10
Number	Bir_place_id	10
Date	Birth_date	
Varchar2	Adress	200
Varchar2	Spec_in_Diplom	100
Varchar2	Qualify	50
Varchar2	Diploma_num	20
Date	Diploma_date	
Varchar2	Pas_ser_num	10
Varchar2	Passport_get_place	50

Work_place_db jadval tuzilishi 2-jadvalda keltirilgan. 2-jadval Work_place_db.

Katak tipi	Nomi	O'Ichami
Number	Wp_id	10
Number	Tab_no	10
Number	Dep_id	10
Number	Position_id	10
Date	Date_in	
Date	Date_out	
Varchar2	Stat_out	30

Department_db jadval tuzilishi 3-jadvalda keltirilgan. 3-jadval Department_db.

Katak tipi	Nomi	O'Ichami
Number	Dep_id	10
Varchar2	Dep_name	100

Position_db jadval tuzilishi 4-jadvalda keltirilgan. 4-jadval Position_db.

Katak tipi	Nomi	O'Ichami
Number	Position_id	10
Varchar2	Position_name	70

Nation_db jadval tuzilishi 5-jadvalda keltirilgan. 5-jadval Nation_db.

Katak tipi	Nomi	O'Ichami
Number	Nation_id	10
Varchar2	Nation_name	50

ObrPlace_db jadval tuzilishi 6-jadvalda keltirilgan. 6-jadval ObrPlace_db.

Katak tipi	Nomi	O'Ichami
Number	Obr_place_id	10
Varchar2	Obr_place_name	150
Varchar2	Obr_place_type	50

Person_db jadval tuzilishi 7-jadvalda keltirilgan. 7-jadval Person_db.

Katak tipi	Nomi	O'Ichami
Number	Tab_num	10
Varchar2	First_name	30
Varchar2	Surname	30
Varchar2	Lastname	30

Town_db jadval tuzilishi 8-jadvalda keltirilgan. 8-jadval Nation_db.

Katak tipi	Nomi	O'Ichami
Number	Town_id	10
Varchar2	Town_name	70

Department_db jadval tuzilishi 9-jadvalda keltirilgan. 9-jadval Department_db.

Katak tipi	Nomi	O'Ichami
Number	Id_WG	10
Number	Dep_id	10

**Person_group_db jadval tuzilishi 10-jadvalda keltirilgan. 10-jadval
Person_group_db.**

Katak tipi	Nomi	O'Ichami
Number	Dep_id	10
Number	Position_id	15
Number	Tab_num	15
Date	Date	

Kompleksning texnik ta'minoti

Ishlab chiqilgan dasturiy paketdagi texnik vositalar quyidagi vazifalarni hal qiladi:

- tadqiqot obyektini tavsiflovchi dastlabki ma'lumotlarni kiritish;
- kiritilgan ma'lumotlarni nazorat qilish va tahrirlash;
- axborot transformatsiyasi (ma'lumotlarni taqdim etish shaklini o'zgartirish, translyatsiya qilish, ma'lumotlar strukturasi o'zgartirish va boshqalar);
- ma'lumotlarni saqlash;
- ish natijalarini ko'rsatish.

Kompleksning dasturiy ta'minoti

Dasturiy ta'minot – kerakli dasturiy hujjatlar bilan birga berilgan shaklda taqdim etilgan dasturlar to'plami.

Tizimli dasturiy ta'minotga operatsion tizimlar kiradi. Operatsion tizimlar barcha dasturlarning ishlashini va ularning texnik vositalar bilan o'zaro ta'sirini qo'llab-quvvatlaydi, shuningdek, foydalanuvchining kompyuterni umumiy boshqarishini ta'minlaydi[2]. Operatsion tizimning asosiy funksiyalari qatoriga quyidagilar kiradi:

- kompyuter resurslarini boshqarish;
- axborotni kiritish-chiqarishni ta'minlash;
- tashqi xotirada axborotni saqlashni tashkil etish;
- tashqi qurilmalarga texnik xizmat ko'rsatish bilan bog'liq ishlarni bajarish;
- dastur bajarilishini nazorat qilish.

Ishlab chiqilgan dasturiy paketning optimal va barqaror ishlash rejimini ta'minlash uchun quyidagi dasturiy mahsulot talab qilinadi:

- operatsion tizim - Windows7 /....

XULOSA

Xodimlar bo'limi xodimi uchun ishlab chiqilgan avtomatlashtirilgan ish o'rni korxonadagi xodimlarni tez va samarali tarzda qayd etish imkonini beradi. Turli ro'yxatga olish kitoblarida xodimning ma'lumotlarini (shaxsiy ma'lumotlar, ta'lim ma'lumotlari, pasport ma'lumotlari, mehnat daftarchasi ma'lumotlari) to'ldirish bilan bog'liq muntazam ishlarni yo'q qiladi. Tizimni ishlatish oson, qulay va ergonomik, foydalanuvchidan dasturlash va ma'lumotlar bazasi nazariyasi sohasida hech qanday maxsus bilim talab etilmaydi.

Xodimlar bo'limida foydalanish uchun yaratiladigan dasturiy ta'minot quyidagilarga imkon beradi:

- mehnat unumdorligini oshirish;
- vaqtini tejash uchun;
- xodimlarni hisobga olish jarayonini avtomatlashtirish;
- xodimlar bazasini shakllantirish va saqlash;
- hisobotlarni shakllantirish (tuzish) vaqtini qisqartirish;
- ma'lumotlarni qog'ozsiz shaklda, qattiq diskda saqlash.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Aliev R.A Method for Controlling the Freedom of Track Sections by the Axle Counting System International Journal of Innovative Research in Science, Engineering and Technology (IJIRSET) 10 (5), 2021. – PP. 5500–5503.

2. R. Aliev Analysis of controlling the state of track sections on lines with speed and high-speed train traffic German International Journal of Modern Science № 14, 2021. – PP. 57–58.

3. O'zbekiston Respublikasining Mehnat Kodeksi: Rasmiy nashr – O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi. -Toshkent: “Adolat”, 2020 y. – B. 272.

4. Bogdyuk V.M., Xodimlar bo'limi xodimining ish o'rnini avtomatlashtirish loyihasi: diplom loyihasi. – Ukraina, 2002. – B. 113.

5. Ramazonova N.K., Kadrlar bilan ishlashni tashkil qilish: O'quv qo'llanma.—Toshkent: “Faylasuflar” nashriyoti, 2014. – B. 136.